

Własność intelektualna

Ustawa

- Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych – 4 luty 1994 rok
- Podstawowe pojęcia
 - utwór,
 - autorskie prawa osobiste,
 - autorskie prawa majątkowe,
 - dozwolony użytek

Utwór

- Przedmiot prawa autorskiego
- Utwór - każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia

Utwór

- Przykłady: zdjęcia, artykuły, hasła reklamowe, utwory muzyczne, filmy, książki, programy komputerowe, rzeźby, architektura, strony internetowe, wypracowanie, pokaz slajdów, praca dyplomowa, ...
- Utworem nie mogą być: odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania, koncepcje matematyczne, akty normatywne i ich urzędowe projekty, urzędowe dokumenty opublikowane opisy patentowe, proste informacje prasowe, znaki i symbole państwowe.

Utwór

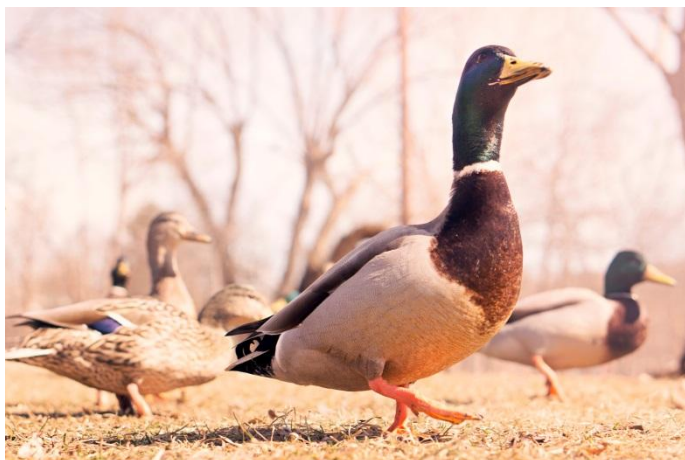
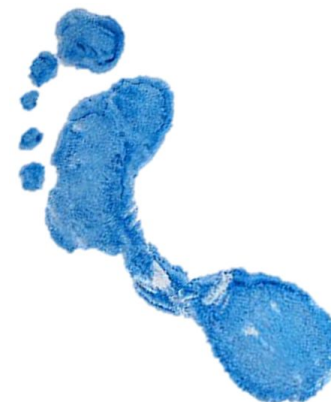
- Czy utwór musi być chroniony symbolem?
 - Utwór jest chroniony prawem autorskim od chwili powstania nawet jeśli nie został ukończony, niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności. Twórca nie musi oznaczać swojego dzieła jakąkolwiek adnotacją, zastrzeżeniem, czy dokonywać rejestracji utworu.

Autor

- Podmiot prawa autorskiego
- Może nim być każda osoba
- Autor nie musi być pełnoletni, żeby jego dzieło było chronione. Autorem chronionego utworu może być nawet małe dziecko.
- Autorem chronionego utworu może być każda osoba bez względu na to, czy sama może nim rozporządzać, czy nie.
- Jeśli dzieło zostało stworzone przez dziecko (poniżej 13 roku życia) rozporządzają nim w imieniu osoby niepełnoletniej rodzice lub opiekunowie prawni.

Czy to utwór?

Które elementy są wyłączone spod ochrony, a które chronione

Ustawa z dnia 4 lutego 1994
o prawie autorskim
i prawach pokrewnych

Pogoda dla Olsztyna
24°C Słonecznie

Prawa autorskie

- Przepisy chroniące utwór
- Prawa autorskie określają co wolno robić z utworem, a co nie
- Prawa autorskie dzielimy na:
 - Osobiste prawa autorskie
 - Majątkowe prawa autorskie

Autorskie prawa osobiste

- chronią niemajątkowe interesy twórcy
- chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem
- powstają z chwilą ustalenia utworu
- niezbywalne i wieczne
- chronią prawo do:
 - do autorstwa utworu
 - oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem, albo udostępnienia go anonimowo
 - nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania
 - do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności
 - nadzoru nad sposobem korzystania z utworu

Autorskie prawa majątkowe

- twórcy przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu
- ograniczone w czasie
- można je sprzedawać bądź przekazywać innym
- po przeniesieniu praw majątkowych utworem rozporządza ich nowy właściciel.
- właściciel praw majątkowych może pozwalać na:
 - Tworzenie kopii utworu
 - Rozpowszechnianie utworu (sprzedaż, pożyczenie)
 - Publiczne wykonywanie lub wyświetlanie utworu (np. filmu)
 - Korzystanie i rozporządzaniem tzw. utworem zależnym (opracowania, tłumaczenia, streszczenia, adaptacji)

Autorskie prawa majątkowe

- Czas trwania autorskich praw majątkowych:
 - Cały czas życia twórcy i 70 lat po jego śmierci
 - 70 lat od daty pierwszego rozpowszechnienia utworu – twórca nie znany
 - 70 lat od daty pierwszego rozpowszechnienia, jeśli prawa do utworu ma np. spadkobierca

Czy małpa może być autorem?

- Świadczenie o charakterze twórczym może być wniesione tylko przez człowieka. Odwołanie się do rezultatów pracy człowieka stawia poza zakresem autorskoprawnej ochrony efekty działania zwierząt czy przyrody. Podobnie produkty całkowicie zautomatyzowanych maszyn (J. Barta i R. Markiewicz).
- Pr. aut. jest przejawem intelektualnej działalności człowieka, jakkolwiek nie każdy proces intelektualny prowadzi do powstania rezultatu o cechach twórczych. Praca intelektualna o charakterze twórczym jest przeciwieństwem pracy o charakterze technicznym, która polega na wykonywaniu czynności wymagających jedynie określonej wiedzy i sprawności oraz użycia określonych narzędzi, surowców i technologii (Sąd Najwyższy).

Dozwolony użytek osobisty

- Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego (art. 23)
- Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.
- Korzystanie w ramach dozwolonego użytku nie może być jednak źródłem zysku (np. płatne seanse, odsprzedawanie kopii płyt) i nie może godzić w słusze interesy twórcy.
- Umożliwienie szerokiej rzeszy odbiorców zapoznanie się z dziełem

Dozwolony użytek osobisty

- Instytucje naukowe i oświatowe mogą, w celach dydaktycznych lub prowadzenia własnych badań, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu egzemplarze fragmentów rozpowszechnionego utworu.
- Biblioteki, archiwa i szkoły mogą:
 - udostępniać nieodpłatnie, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych;
 - sporządzać lub zlecać sporządzanie egzemplarzy rozpowszechnionych utworów w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony własnych zbiorów;
 - udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek.

Dozwolony użytek osobisty

- Zgodnie z prawem autorskim niedopuszczalne jest wykorzystanie utworów jeszcze nierozpowszechnionych, zmiana ich treści, czy formy, zawsze powinniśmy też podawać informacje na temat twórcy (jeśli są udostępnione) i źródła, z jakiego czerpaliśmy.
- Dozwolony użytek nie dotyczy programów komputerowych (nie można pożyczać programów komputerowych)
- Nie jest karalne pobieranie plików muzycznych, filmów, czy książek
- Nie wolno udostępniać, sprzedawać, kopiować przy pomocy P2P
- Niedopuszczalne jest wykorzystanie utworów jeszcze nierozpowszechnionych

Prawo cytatu

- Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości (art. 29)
- Jedna z form dozwolonego użytku zezwalająca na użycie dzieła lub jego fragmentów, bez konieczności uzyskiwania zgody pierwotnego twórcy
- Dzieło, w którym przytaczamy cytaty, musi stanowić samoistną całość, odrębny utwór autorski, nie zlepek cytatów

Prawo cytatu

- Można cytować urywki utworów lub drobne utwory w całości
- Wolno cytować fragmenty tych utworów, które zostały rozpowszechnione
- Należy podać imię i nazwisko twórcy, źródło oraz oznaczyć cytat by odróżnić go od reszty tekstu
- Od cytatu należy odróżnić powołanie się na określoną myśl autora zawartą w utworze. Jeżeli nie jest ona podawana w wersji oryginalnej wystarczy wówczas zaznaczyć, że powołujemy się na słowa autora

Domena Publiczna

- Domena publiczna jest to zbiór dzieł, które nie są chronione prawnie. Należą do niego te utwory:
 - których ochrona wygasła,
 - które nigdy nie były chronione,
 - które zostały przekazane do domeny publicznej przez twórcę lub właściciela praw.

Licencje Creative Commons

- Opracowane przez międzynarodową organizację Creative Commons
- Twórca określa stopień, w jakim chce dzielić się swoją twórczością
- Cztery podstawowe warunki licencji CC.

Podstawowe warunki licencji CC

- **Uznanie autorstwa. (BY)**

- Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne pod warunkiem, że zostanie przywołane nazwisko autora pierwowzoru.

- **Użycie niekomercyjne. (NC)**

- Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne jedynie do celów niekomercyjnych.

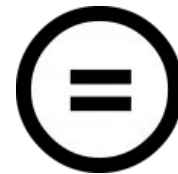
- **Na tych samych warunkach. (SA)**

- Wolno rozprowadzać utwory zależne jedynie na licencji identycznej do tej, na której udostępniono utwór oryginalny.

- **Bez utworów zależnych. (ND)**

- Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór jedynie w jego oryginalnej postaci – tworzenie utworów zależnych nie jest dozwolone.

Licencje Creative Commons

3.0 Polska

- Uznanie autorstwa

- Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy.

- Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach

- Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja jak na oryginał. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty.

Licencje Creative Commons

3.0 Polska

- Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne
 - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawienie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych. Warunek ten nie obejmuje jednak utworów zależnych (mogą zostać objęte inną licencją).

- Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych
 - Ta licencja zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu zarówno w celach komercyjnych i niekomercyjnych, pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

Licencje Creative Commons

3.0 Polska

- Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach
 - Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją.
- Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych
 - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych). Jest to najbardziej restrykcyjna z licencji.

Licencje na oprogramowanie

- Licencja oprogramowania, inaczej umowa licencyjna – umowa na korzystanie z utworu jakim jest aplikacja komputerowa, zawierana pomiędzy podmiotem, któremu przysługują majątkowe prawa autorskie do utworu, a osobą, która zamierza z danej aplikacji korzystać.
- Nie istnieje jedna licencja dla wszystkich programów komputerowych
- Umowa taka powinna określać przede wszystkim pola eksploatacji (formy wykorzystania utworu), czyli warunki na jakich licencjobiorca jest uprawniony do korzystania z programu.

Licencje na oprogramowanie

- Określona liczba komputerów, na których może być zainstalowane oprogramowanie
- Określona liczba użytkowników mogących jednocześnie korzystać z oprogramowania
- Określone przeznaczenie oprogramowania
- Określone procedury tworzenia kopii zapasowych i aktualizowania
- Określenie czasu użytkowania programu

BOX

- Inaczej pudełkowa, lub pełna
- Najdroższa ze sprzedawanych masowo wersji
- W odróżnieniu od wersji OEM, oprogramowanie BOX może być zainstalowane na dowolnym komputerze posiadanym przez użytkownika tego oprogramowania.
- W odróżnieniu od oprogramowania OEM które jest przypisane do urządzenia na którym jest zainstalowane, oprogramowanie BOX można wielokrotnie przenosić pomiędzy komputerami – jest przypisane do użytkownika.
- Oprogramowanie można instalować wielokrotnie, ale należy pamiętać, aby by zainstalowane tylko na jednym komputerze w tym samym czasie

OEM

- Oprogramowanie OEM jest nierozdzielnie połączone z komputerem (lub jego częścią), na którym jest ono zainstalowane
- Licencja jest ważna tylko i wyłącznie na komputer, wraz z którym system został zakupiony.
- Np. system operacyjny Windows licencjonowany na podstawie licencji OEM możemy kupić tylko wraz z nowym komputerem.
- Cena licencji dołączona jest do kosztu kupowanego sprzętu.
- Oprogramowanie OEM jest na zawsze 'przywiązane' do płyty głównej komputera.
- Oprogramowanie OEM jest znacznie tańsze od oprogramowania typu BOX.
- Sprzedawca zobowiązany jest zapewnić serwis gwarancyjny, pomoc techniczną oraz zwrot kosztów za produkt oddany, który sprzedaje, a którego nie produkował.
- Możliwy downgrade systemu
- Licencji nie stracimy wtedy gdy wymiana płyty głównej jest spowodowana jej uszkodzeniem,

Shareware

- oprogramowanie, którym można się dzielić
- zezwala na bezpłatne korzystanie z oprogramowania przez okres próbny (zazwyczaj 1 miesiąc)
- ma zachęcić użytkownika do zakupu oprogramowania
- pewne funkcje programów shareware są zablokowane i dopiero po rejestracji użytkownik otrzymuje hasło, które pozwala je uaktywnić
- stosunkowo tanie w porównaniu do cen programów komercyjnych
- używanie programu shareware po okresie próbnym bez opłat jest nielegalne

Adware

- Darmowe ale posiadają pewną, najczęściej sporą ilość niewyłączalnych reklam, zwykle w postaci bannerów, na nich zarabia autor aplikacji (Gadu-Gadu)
- Często zachowuje opcje kupienia programu i pozbycia się reklam
- Należy odróżnić adware jako licencję od złośliwego oprogramowania
- Niektóre programy są również wyposażone w moduły szpiegujące

Trial

- Oferuje wszystko to co w pełni działający program, jednak podobnie jak w przypadku shareware po upływie czasu aplikacja blokuje do siebie dostęp.
- Po upłygnięciu czasu dozwolonego na korzystanie z programu zazwyczaj będziemy można usunąć go z dysku twardego komputera lub zakupić pełną wersję.
- Wersja testowa
- Pełne zaprezentowanie możliwości danego produktu

Freeware

- Pozwala na darmowe korzystanie z danego produktu
- Całkowity zakaz czerpania korzyści majątkowej z takiego oprogramowania oraz jego modyfikowania
(umieszczając wewnątrz na przykład własną reklamę)

GNU GPL

- Licencja wolnego i otwartego oprogramowania
- Celem licencji GNU GPL jest przekazanie użytkownikom czterech podstawowych wolności[2]:
 - wolność uruchamiania programu w dowolnym celu (wolność 0)
 - wolność analizowania, jak program działa i dostosowywania go do swoich potrzeb (wolność 1)
 - wolność rozpowszechniania niezmodyfikowanej kopii programu (wolność 2)
 - wolność udoskonalania programu i publicznego rozpowszechniania własnych ulepszeń, dzięki czemu może z nich skorzystać cała społeczność (wolność 3).
- Tylko jeżeli program spełnia wszystkie cztery wolności jednocześnie, wówczas, według Free Software Foundation, może być uznany za Wolne Oprogramowanie.
- Jądro systemu operacyjnego Linux oraz większość oprogramowania dla niego przeznaczona

Abandonware

- Porzucone oprogramowanie, np. stare gry komputerowe
- Najczęściej jego autor nie pobiera już za nie pieniędzy
- Autor nie udziela już wsparcia ani pomocy technicznej.
- Twórca świadomie zaprzestał rozwoju produktu
- Określenie „abandonware” nie jest używane w odniesieniu do starszych wersji danego oprogramowania, które już nie są sprzedawane i wspierane, o ile producent nadal wspiera i sprzedaje oprogramowanie, które stanowi kontynuację tych wersji.

...

- i inne